

H 00201/17

8.5.2017

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Viite Hallintovaliokunnan kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö 6.4.2017

Asia HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Helsingin hallinto-oikeuden lausunto hallituksen esityksestä maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Esitysten tavoitteena olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integrointia asiakaskeisessä, väliasteen hallinnon selkeyttämistä ja julkisen talouden kestävyuden turvaamista voidaan kaikkia sinänsä pitää perusteltuina yhteiskunnallisina tavoitteina. Uudistus on erittäin mittava ja sillä tulee todennäköisesti olemaan merkittävää vaikuttavuutta hallintotuomioistuimiin saapuvien asioiden määrään ja laatuun. Tätä hallituksen esityksessä ei oikeastaan lainkaan ole tunnustettu, mikä on ymmärrettävää siitä lähtökohdasta, että uudistuksella tavoitellaan onnistunutta ja toimivaa uutta järjestelmää. Tosiasia kuitenkin on, että hallinnon järjestelmäuudistuksissa syntyy aina sekä siirtymävaiheessa että myöhemmin oikeudellisia tulkintaongelmia, jotka vaativat selvitäkseen tuomioistuinten myötävaikutusta.

Lausuntoa pyydetään vain rajatusta osasta ns. soteuudistusta. Hallituksen esitys ainakin tällä tavoin rajattuna sisältää paljon tulkinnanvaraisuutta lakien käytännön soveltamisen kannalta. Lausunnon antamiselle varatun lyhyen ajan vuoksi Helsingin hallinto-oikeus ei ole selvittänyt sitä, löytyykö mahdollisesti muista uudistuksen eri vaiheissa olevista säädösehdotuksista tulkintoja tässä havaittuihin käsitteellisiin epäselvyyksiin. Lausunnossa käydään ensin läpi näitä tulkinnallisia kohtia ja lopuksi arvioidaan yleisemmällä tasolla esityksen vaikutuksia hallinto-oikeuden toiminnalle.

Hallinto-oikeus ei tässä ota kantaa myöskään erillisenä hallituksen esityksenä eduskunnassa olevaan pelastustoimen järjestämisestä annettavaan lakiin (HE 16/2017 vp).

Maakuntalaki

Maakuntalakiesitys jättää **viranomaiskäsitteen** ja **viranomaisorganisaation rakenteen** tässä vaiheessa epäselväksi ja liian väljäksi. Voimassa olevan hallintolain 2 §:n 2 momentin esitöissä viranomaiskäsitettä on selvitetty laajasti, mutta kuvausta ei nyt mitenkään tarkenneta. Myöskään se, kenen on tarkoitettu voivan käyttää maakunnan järjestämisvastuun pii-

rissä olevissa asioissa **julkista valtaa** ei avaudu, mikä oikeusturvan ja perusoikeuksien noudattamisen kannalta on ongelmallista. Kysymyksessähän on maakuntaorganisaation perussäädös, missä olisi luontevaa säätää myös näistä kysymyksistä.

Maakuntalakiesityksen 8 §:n mukaan maakunta voi hankkia järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. **Sopimusten** sisältö ja luonne yksityisoikeudellisina tai julkisoikeudellisina sopimuksina jää tässä vaiheessa epäselväksi ja saattaa aiheuttaa tulkintaongelmia muun ohella oikeusriitojen tuomioistuinlinjasta.

Maakuntalakiesityksen 40 §:n 3 momentin **johtajasopimusta** koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan momentti (mm. erimielisyyksien ratkaiseminen 41 §:ssä tarkoitetun menettelyn sijasta ja erokorvaus) koskee ainoastaan maakuntajohtajan kanssa tehtävää johtajasopimusta. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan 40 §:n 3 momentissa tarkoitettu erokorvaus olisi kompensatiota maakuntajohtajan muihin maakunnan viranhaltijoihin verrattuna heikommasta irtisanomissuojasta. Esitetty perustelu on ristiriidassa 41 §:n 1 momentin kanssa, jonka mukaan maakuntavaltuusto voi irtisanoa myös maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavan johtajan tai siirtää hänet muihin tehtäviin, jos hän on menettänyt maakuntavaltuuston luottamuksen, ja 56 §:n 3 momentin kanssa, jonka mukaan liikelaitoksen johtaja voidaan irtisanoa tehtävästään tai siirtää hänet muihin tehtäviin, jos hän on menettänyt johtokunnan luottamuksen.

Myöskään lakiesityksen 40 §:n 3 momentin sanamuoto ei tue momentin yksityiskohtaisten perustelujen sisältöä. Maakunnan on pykälän 1 momentin mukaan tehtävä johtajasopimus myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavan johtajan kanssa ja lakiesityksen 56 §:n 3 momentin mukaan liikelaitoksen johtajan johtajasopimukseen sovelletaan, mitä 40 §:ssä säädetään johtajasopimuksesta. Mikäli 40 §:n 3 momentti on tarkoitettu koskemaan ainoastaan maakuntajohtajan kanssa tehtävää sopimusta sen tulisi ilmetä momentin sanamuodosta yksiselitteisesti.

Maakuntalakiesityksen 50 §:n mukaan maakuntien **yhteisen viran viranhaltija** on virkasuhteessa kaikkiin kyseisiin maakuntiin. Pykälän 3 momentin mukaan järjestyksessä mukana olevien maakuntien on sovittava ainakin työnantajavelvoitteiden hoitamisesta vastaavasta maakunnasta sekä kustannusten perusteista ja jakautumisesta. Hallituksen esityksessä ei ole lainkaan pohdittu yhteiseen virkaan otetun viranhaltijan irtisanomiseen ja varoituksen antamiseen liittyviä kysymyksiä eikä myöskään otettu huomioon sitä, että maakunnan toimivaltaa irtisanoa siihen virkasuhteessa oleva viranhaltija ei voida maakuntien välisellä sopimuksella sitovasti rajoittaa tai siirtää toiselle maakunnalle. Vastauksia näihin kysymyksiin ei löydy myöskään maakuntalain 50 §:ä vastaavan kuntalain 53 §:n yksityiskohtaisista perusteluista (HE 268/2014 vp). Näistä virkasuhteista tehtäviä muutoksenhakuja käsittelevien hallinto-oikeuksien keskinäinen toimivalta tulee myös säädellä tarkemmin, sillä nykysäännöksiin muutoksenhakutie voi ohjautua yhteistoiminnassa olevista maakunnista riippuen useisiin eri hallinto-oikeuksiin.

Maakuntalakiesityksen toimielinten **vaalikelpoisuutta** koskevissa 61 – 63 §:n 1 momenttien 4 kohdissa säädetään muun ohella henkilöstä, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa yhteisössä. Yhteisön määritelmää ei ole hallituksen esityksessä avattu. Maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluita voidaan tuottaa 61 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitun osakeyhtiömuodon lisäksi myös muissa yritysmuodoissa. Esitystekstistä on selvyuden vuoksi hyvä ilmetä, mitä **”yhteisöllä”** näissä lainkohdissa tarkoitetaan; esimerkiksi viittaamalla yritys- ja yhteisötietolain 3 §:n 1 momentin soveltuviin kohtiin. Käsitesiältöä on syytä verrata myös **sidonnaisuusilmoituksissa** vaadittaviin tietoihin. Sidonnaisuuksien ilmoittamista koskevan 72 §:n 1 momentin mukaan sidonnaisuusilmoitus on teh-

tävä muun ohessa johtotehtävistä ja luottamistoimista elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Lakitekstissä käytetty terminologia (yhteisö tai säätiö/yritys ja muu yhteisö) ei ole täysin yhdenmukainen.

Maakuntalakiesityksen 68 §:n 4 momentin mukaan maakuntavaltuusto päättää päätoimiselle ja osa-aikaiselle luottamushenkilölle maksettavasta kuukausipalkasta ja korvauksista. Momentin mukaan päätoimisella ja osa-aikaisella **luottamushenkilöllä** on oikeus saada vuosilomaa, sairauslomaa ja perhevapaata sekä työterveyshuollon palveluja samoin perustein kuin kunnan viranhaltijalla. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan heihin sovellettaisiin kunnan ja maakunnan viranhaltijasta annetun lain sekä maakunnassa sovellettavan yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä edellä mainituissa asioissa. Maakuntalakiesityksestä ei ilmene, missä järjestyksessä päätoimisen/osa-aikaisen luottamushenkilön **palkan ja korvausten saamista ja takaisinperintää** koskevat asiat ratkaistaan. Jos tarkoituksena on, että päätoimiseen ja osa-aikaiseen luottamushenkilöön sovelletaan myös näiltä osin kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (laki kunnan ja maakunnan viranhaltijasta) 55 ja 56 §:n säännöksiä, tarvitaan siitä viittaussäännös maakuntalakiesitykseen.

Luottamushenkilöiden tietojensaantioikeudesta säädetyn 71 §:n 2 momentin yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan konserniohjeessa voidaan antaa tarpeelliset määräykset muun muassa tiedottamisesta ja maakunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeudesta. Huomattava on, että konserniohjeella ei voida rajoittaa luottamushenkilön tiedonsaantioikeutta sellaisista asiakirjoista, jotka maakunnalle toimitettuina ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla julkisia.

Oikaisuvaatimusmenettelyä koskevan 130 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen ratkaisee laissa tai hallintosäännössä määrätty viranhaltija, jonka tulee olla toinen kuin päätöksen tehnyt viranhaltija. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ehdotettu menettely edistäisi yhdenmukaisen ratkaisukäytännön muodostumista maakunnassa ja liikelaitoksessa sekä mahdollisten epäkohtien havaitsemista ja käsittelyä. Selvää on, että näiden yksityiskohtaisissa perusteluissa määriteltyjen tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että oikaisuvaatimukset ratkaisevan viranhaltijan on oltava esimiesasemassa/johtavassa asemassa pohjapäätöksiä tekeviin viranhaltijoihin nähden.

Maakuntalakiesityksen 135 § koskee päätöksen **tiedoksiantoa** hallintolain 11 §:ssä ja hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle asianosaiselle. Päätöksen tiedoksiannosta **ns. prosessuaaliselle asianosaiselle** (oikaisuvaatimuksen tekijänä oleva maakunnan jäsen, yhteistoimintaan osallistuva maakunta tai sen jäsen) ei ole esitetty säädettäväksi erikseen. Tiedoksianto näille tahoille tapahtuisi näin ollen 136 §:n mukaisesti laittamalla pöytäkirja nähtäville vain yleiseen tietoverkkoon. Maakuntalain 134 §:n mukainen oikaisuvaatimus- ja valitusaikea lasketaan sinänsä prosessuaalisen asianosaisen osalta siitä, kun pöytäkirja/päätös on ollut nähtävänä. Hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on kuitenkin annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja ’muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla’. Kun maakuntalain 133 §:n 3 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta maakuntavalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen, oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksiantaminen ns. prosessuaaliselle asianosaiselle vain julkaisemalla päätös yleisessä tietoverkossa ei vastaa hallintolain 54 §:n 1 momentissa säädettyä.

Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota myös lakiesityksen 28 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan **yleisen tiedonsaannin** kannalta tarpeellisia tietoja annetaan yleisessä tietoverkossa. Ehdotettu momentti vastaa uuden kuntalain 29 §:n 2 momenttia. Kummankaan yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole arvioitu yksinomaan yleisessä tietoverkossa tapahtuvaa tiedottamista yhdenvertaisuuden kannalta (= taloudelliset ja/tai esim. iän tuomat toiminnalliset esteet päästä tietoverkkoon ja osata etsiä sieltä tietoa), vaikka maakuntalain 28

§:n 4 momentti velvoittaa ottamaan viestinnässä huomioon maakunnan eri asukasryhmien tarpeet. Tällaista arviointia ei ole tehty myöskään maakunnan ilmoitusten julkaisemisen (95 §), päätöksen tiedonannon (136 §) eikä päätöksestä ilmoittamisen (138 §) osalta.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Järjestämislakiesityksestä ei selkeästi ilmene, onko sen 16 §:n mukainen maakuntien **yhteistyösopimus** tarkoitettu muutoksenhakukelpoiseksi. Koska näin ilmeisesti on, samalla on huomattava, että muutoksenhakutie näissä asioissa eroaa kuitenkin siitä riippuen, onko kysymys vapaaehtoisesta sopimuksesta (hallinto-oikeus) vai valtioneuvoston esityksen 18 §:ssä säädetyn toimivaltansa nojalla päättämästä sopimuksesta (korkein hallinto-oikeus).

Lakiesityksen 24 §:n 3 momentista puuttuu yleisperusteluissa oleva määräysten luonnetta kuvaava **'yleisiä' määräyksiä**.

Lakiesityksessä ei ole viitattu lainkaan asiakkaiden etuus- ja palveluasioissa tehtäviin päätöksiin. Sinänsä erityislainsäädännön tulee jatkossakin säännellä muun ohella tahdosta riippumattomia toimenpiteitä ja sosiaalipalveluja. **Sosiaalipalvelujen sisältö** voi määrittyä vain aineellisen lainsäädännön kautta, joka takaa perusoikeusulottuvuuden ja oikeussuojajärjestelmän riittävän huomioon ottamisen. Sosiaalipalveluista päättämistä ei voida rinnastaa terveyspalveluiden tavoin tosiasialliseen hallintotoimintaan.

Laki maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulon sekä maakuntajakolain voimaantulosäännös

Lakiesityksen 1 §:n mukaan oikaisuvaatimusta ja maakuntavalitusta koskeva maakuntalain 17 luku tulisi voimaan 1.7.2017 lukuun ottamatta 136 §:ä, jota sovellettaisiin 1.3.2018 lukien. Maakuntalain 136 § koskee päätöksen **tiedoksianto maakunnan jäsenelle**. Voimaantulolakiesityksessä ei ole säännöstä siitä, miten päätökset, joihin maakunnan jäsenellä tai maakuntien yhteistoimintaan osallistuvalla maakunnalla tai sen jäsenellä on maakuntalain 17 luvun ja voimaantulolain 46 §:n mukaan oikeus hakea muutosta, annetaan näille tahoille tiedoksi ennen maakuntalain 136 §:n voimaantuloa. Lainsäätäjä ei voi jättää tiedoksiantotappaa ja samalla siis **muutoksenhakujan alkamisajankohtaa** avoimeksi.

Lakiesityksen 5 §:ssä on säädetty uudesta **maakuntajaosta**. **Hallinto-oikeuksien** tuomiopöytäkirjat ja siis **alueellinen toimivalta** on määritelty maakunnittain (VNA hallinto-oikeuksien sijaintipaikoista ja tuomiopöytäkirjoista 865/2016). Hallituksen esitykseen myös sisältyvän maakuntajakolain 22 §:n 3 momentin mukaan kumotun (maakuntajakolain) nojalla päätetty maakuntajakoko säilyy vuoden 2018 loppuun, jollei lailla erikseen toisin säädetä. Saman pykälän 4 momentin mukaan valitukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annetusta päätöksestä, sekä tällaisen asian käsittelyyn valituksen johdosta ylempään valitusviranomaisessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Esitetty maakuntajakolain 22 §:n 4 momentti lienee tarkoitettu tulkittavaksi niin, että maakuntajakolain voimaantulon jälkeen tehtyjen päätösten osalta toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi voimaantulolain 5 §:n mukaisen maakuntajaon perusteella. Maakuntajakolakiin sijoitettuna säännös on kuitenkin tuomioistuintoiminnan kannalta vaikeasti löydettävissä ja ymmärrettävissä. Lisäksi olisi suotavaa, että riippumattomista hallinto-oikeuksista ei enää käytettäisi lakiteksteissä käsitettä ylempi valitusviranomainen. Säännös tulee sisällyttää myös **voimaantulolain voimaantulosäännöksiin** siten laajennettuna, että se koskee myös maakuntajakolain voimaan tullessa hallinto-oikeuksissa vireillä olevia hakemusasioita.

Mikäli voimaantulolakiin ei oteta selkeää säännöstä siitä, mistä alkaen voimaantulolain 5 §:n mukaista maakuntajakoa sovelletaan hallinto-oikeudelle tehtäviin hakemuksiin, johtaa tämä epäselvään tilanteeseen esimerkiksi sen suhteen, voiko Itä-Suomen hallinto-oikeus käsitellä loppuun siellä voimaantulolain ja/tai maakuntajakolain voimaantullessa mahdollisesti vireillä olevat Iitin kunnan lapsen huostaanottoa koskevat hakemukset.

Lakiesityksen 25 §:n 1 momentissa on erityissäännös kunnan valitusoikeudesta hallintovalituksin maakunnan 24 §:n mukaiseen päätökseen. Tämä voimaantulolain säännös lienee tarkoitettu poikkeukseksi **46 §:n 1** momentin yleiseen **muutoksenhakusäännökseen**. Mikäli näin ei ole, muu maakunnan jäsen kuin kunta voisi hakea muutosta 24 §:ssä tarkoitettuun päätökseen maakuntavalituksella. Jos tarkoituksena on, että 46 §:ssä säädetty muutoksenhakuoikeus ei koske 24 §:ssä tarkoitettua maakuntavaltuuston päätöstä, tulisi tämän selkeästi ilmetä 46 §:n 1 momentista.

Toinen tarkennusta vaativa kohta yleiseen muutoksenhakusäännökseen tulee voimaantulolain 6 §:n 4 momentista, jonka mukaan maakunnan liiton hallituksen tai valtioneuvoston tekemään valmistelutoimielimen asettamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Väärinkäsitysten välttämiseksi tämä tulisi ottaa huomioon **46 §:n 2 momentissa** esimerkiksi ilmaisulla ”tämän lain nojalla tehtyyn valtion viranomaisen ’muuhun kuin 6 §:ssä tarkoitettuun päätökseen’

Laki maakuntien rahoituksesta

Selvyyden vuoksi valtioneuvoston 3 §:n 2 momenttiin olisi hyvä lisätä maakuntien rahoituksesta annetun lain 8 §:n 2 momenttia vastaava maininta siitä, että valtioneuvoston lakia sovelletaan myös maakuntien rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettuun **valtioneuvoston**. Muutoin valtioneuvoston osalta lakiesitys jättää epäselväksi sen, myöntääkö valtioneuvoston valtiovarainministeriö vai valtioneuvosto ja toimii näin valtioneuvoston 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena samoin kuin sen, minkä lain perusteella valtioneuvostoon haetaan muutosta. Valtioneuvoston mukaisena valtioneuvostona myönnettyyn rahoitukseen ja valtion myöntämään lainaan ja takaukseen (laki valtion lainannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauksesta (449/88) 2 § 2 mom) sovelletaan muutoksenhaun osalta valtioneuvoston lakia, ellei nimenomaisesti toisin säädetä.

Lakiesityksen 23 §:n mukaan maakunta voisi tehdä oikaisuvaatimuksen valtion rahoituksen myöntämistä koskevasta valtiovarainministeriön päätöksestä. Lakiesityksen **24 §:n** mukaan **valitusoikeus** olisi vain oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä eikä muihin saman lain nojalla annettuihin päätöksiin saisi hakea muutosta valittamalla. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan käytännössä muutoksenhaun ulkopuolelle jäisivät laskuvirheen oikaisuun, saamatta jääneen etuuden suorittamiseen sekä perusteettoman edun palauttamiseen liittyvät päätökset. Epäselväksi jää, voiko saamatta jääneen etuuden suorittamiseen tai perusteettoman edun palauttamiseen kuitenkin hakea muutosta **hallintoriitamenettelyssä**.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lakiesityksen 52 §:ssä säädetään **uhkasakosta**. Lakiehdotuksen 48 §:n 2 momentin mukaisesti valituskielto ei voi kohdistua tällaisiin uhkasakkopäätöksiin, vaan niihin sovelletaan joka tapauksessa **uhkasakkolain muutoksenhakua** koskevia säännöksiä.

Laki kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain muuttamisesta

Kunnallisesta viranhaltijasta annettuun lakiin esitetään lisättäväksi kokonaan uusi karenssi-sopimusta koskeva 5 a §, jota sovellettaisiin siis uutena myös kuntien viranhaltijoihin. Samalla ehdotetaan muutettavaksi lakiesityksen 57 §:ä siten, että siinä säädettäisiin myös 5 a §:n 3 momentissa tarkoitettua korvausta koskevien vaatimusten käsittelemisestä hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa.

Ehdotettu 5 a §:n 3 momentti koskee karenssisopimukseen perustuvalta rajoitusajalta maksettavaa korvausta ja karenssisopimukseen otettavaa määräästä sopimussakosta. Momentin yksityiskohtaisten perustelujen mukaan, jos sopimussakosta ei ole sovittu, sopimuksen rikkomisesta seurannut mahdollinen **vahingonkorvausvelvollisuus** määräytyisi vahingonkorvausta koskevien säännösten mukaisesti ja se ratkaistaisiin hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa. Tosiasia kuitenkin on, että tilanteessa, jossa karenssisopimuksessa ei ole sovittu sopimussakosta tai muusta sopimuksen rikkomisen johdosta maksettavasta korvauksesta, mahdollisessa korvausvelvollisuudessa ei ole kyse sopimukseen perustuvasta korvausvastuusta, vaan vahingonkorvauslain soveltamisalaan kuuluvasta vahingon korvaamisesta. Tällainen vaatimus ei voi tulla hallinto-oikeudessa hallintoriita-asiana tutkittavaksi, vaan toimivaltainen tuomioistuin vahingonkorvauslakiin perustuvissa vaatimuksissa on **käräjäoikeus**.

Soteuudistuksen vaikutukset hallinto-oikeuksille

Nyt lausunnolla olevan hallituksen esityksen tekstistä on erittäin vaikea hahmottaa tulevia, sosiaali- tai terveydenhuollon asiakkaisiin tai aluehallinnon asiakkaisiin kohdistuvan konkreettisen päätöksenteon toimintamalleja. Muutoksenhakutarpeiden arviointi on näiltä osin tässä vaiheessa erittäin vaikeaa. Lähtökohtaolettama kuitenkin on, että uudistuksella tulee olemaan merkittävää vaikuttavuutta hallintotuomioistuimiin saapuvien asioiden määrään ja laatuun.

Maakuntavalitukset tulevat olemaan kokonaan uusi asiaryhmä hallinto-oikeuksissa. Näin laajan ja nopeasti toteutettavan uudistuksen yhteydessä myös viranomaistoiminnan tietotaidossa tapahtuu väistämättä muutoksia ja heikennyksiä, mikä lisää varmasti hallinto-oikeuksille tulevien muutoksenhakujen määrää jo olemassa olevissakin asiaryhmissä. Muutoin on oletettavaa, että jo maakuntahallinnon väliaikaishallinto tuottaa uudenlaisia, sisällöllisesti hankalia oikeusriitoja hallinto-oikeuksiin. Samoin erilaisten aiempien kuntien välisten yhteistyömuotojen purkaminen saattaa lisätä riitoja hallinto-oikeuksissa. Maakuntavaalit tuottavat varmasti jonkin verran kiireellisesti käsiteltäviä vaalivalituksia.

Nykytietämyksellä asiamäärien kasvu tulee kohdistumaan aikaan, jolloin tuomioistuinten rahoituskehystä ollaan supistamassa. Näin ollen on erittäin tärkeää hallintotuomioistuinten toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkossakin, että maakunta- ja sosiaali- ja terveystalvuu- uudistuksen todellisia vaikutuksia hallintotuomioistuinten työmäärään seurataan tulevaisuuden kehys- ja budjettivalmistelussa aktiivisesti, ja mahdolliseen kasvavaan työmäärään reagoidaan ajoissa riittävin resurssein.

Lausuntoa ovat valmistelleet hallinto-oikeustuomarit Pia Repo ja Jaana Hemminki.